



עלון מספר 109 – יוני 2023

אירועי ההנצחה לנרצחים בשואה ולנופלים בדרך למדינה
קבורת ספרי תורה במונקץ' אנטישמיות בזאקרפטיה ל"ג בעומר בזאקרפטיה

ביום ראשון, כ"ג באייר תשפ"ג, 14.5.2023 ציינו שני אירועי הנצחה חשובים במורשת הארגון. השנה עמד במרכז שני הטקסים נושא הנצחת הלוחמים להקמת המדינה, יחד עם הנצחת הנרצחים בשואה, כשחלק גדול (יותר משני שלישי) מהנופלים היו אף הם ניצולי שואה. היום הוקדש, אם כן, לשני טקסים:

טקס גילוי הלוט מעל קיר ההנצחה – בן שמן

בטקס נישאו דברי ברכה על ידי זאב מילבאואר, יו"ר הארגון, ועל ידי מיכאל בן אבו – מטעם קק"ל. דברי זאב מילבאואר:

"בתחילת דבריי, אני רוצה להודות לכל אלה שהגיעו לכאן לכבד את זכרם של הנופלים, יוצאי זאקרפטיה במלחמת העצמאות.

תודה מיוחדת למשפחות הנופלים הנמצאות איתנו. חלק גדול מהנוכחים כאן הינם דור שני לשורדי השואה, אשר נולדו בהרי הקרפטים. חלמנו להגיע לכאן - למדינת ישראל וסוף סוף לא להרגיש את עצמנו כאנשים זרים ורדופים. להיות בבית, שכולו בית של יהודים.

עם פתיחת שערי ברית המועצות, כמו סכר שנפרץ, יצאנו מברית המועצות על מנת להגיע לביתנו ההיסטורי - מדינת ישראל. הייתי מאוד גאה לאחר שנה לעלייתי לארץ ללבוש את מדי צבא ההגנה לישראל ולהיות חלק ממגיניה.

המדינה הזו לא ניתנה ליהודים על מגש של כסף. היא קמה בזכות הקרבה האין סופית של חיילים יהודים, כשני שלישי מהם שורדי שואה. חלקם שבו לביתם וחלקם נפלו בקרבות ולא זכו לשוב הביתה. ביניהם היו גם ילידי זאקרפטיה. אנחנו בני הדור השני, חייבים להם חוב מוסרי עצום, שכן בזכותם יש לנו בית.

אך זה לא רק חוב מוסרי שעלינו לזכור, אלא להיות ראויים להם. עלינו לשמור על המדינה שלנו, על תושביה ועל העולים שיבואו - שיהא להם בית חם, מחבק ובטוח.

אני רוצה להודות לפעילה שלנו, רותי פיקסלר (יגר). רותי היא בת, שאיבדה את אביה, שלקח חלק במאבק על קיומה של מדינת ישראל. אנו מביעים הערכה עצומה על נחישותה ומחויבותה להנציח את זכרם של הנופלים ולתת להם פנים.

אני רוצה בהזדמנות זו להודות לאנשי קרן קיימת שהתגייסו להגשים את פרויקט ההנצחה הזה. תודה רבה למיכאל בן אבו, רוני ויניקוב, שריאל גון, נטע לסקר, יובל איטח ולאנשי קרן קיימת נוספים.

תודה רבה לכל הפעילים של הארגון שלנו!"





דבר המשפחות השכולות מפי אילה הר-לב,
בת דודתו של דוידוביץ מרטיין (מיכאל-יחיאל) ז"ל



זאב מילבאוואר נושא דברים



פרק תהילים מפי אמיר ויזר,
שסבתו הייתה אחותו של פרייזלר אפרים ז"ל

את תפילת "אל מלא רחמים" נושא
מנחם שפיגל, בן הדור השלישי





"קדיש" מפי משה גרוס, בנו של שמעיה גרוס ז"ל



את הזר הניחה דבורה קנובלר, אחייניתו של פרקש מאיר ז"ל

את נר הנשמה הדליק צביקה פרידמן, אחיינו של זיגלשטיין אפרים ז"ל

את הלוט מעל לוח
ההנצחה הסירה ענת
רוטמן, אחייניתו של
רוטמן מנחם (מנדלה) ז"ל,
יחד עם זאב מילבאוואר
ומיכאל בן אבו, נציג קק"ל





רותי פיקסלר קראה את שמות החללים ואת השיר שכתבה לזכר הנופלים:

שבעה-עשר הם "נצר אחרון"
 נותר רק שמם לזיכרון.
 שלושה זוגות אחים,
 שני בני דודים,
 שני גיסים, דוד ואחיין;
 יש קבורים בקבר אחים,
 שניים שמקום קבורתם לא ידוע.
 הצעיר בן חמש עשרה וחצי,
 המבוגר - שלושים ושבע.
 שלושים יתומים
 רכים בשנים,
 חיים בצל אובדן הבנים.

נזכור את החלוצים,
 נזכור את הניצולים
 ננציח את זכרם
 נוקיר את תרומתם.
 הם היו גיבורים,
 ואנו הנמצאים -
 חייבים להם חוב לעולמים
 כדי שלא יוותרו עלומים...

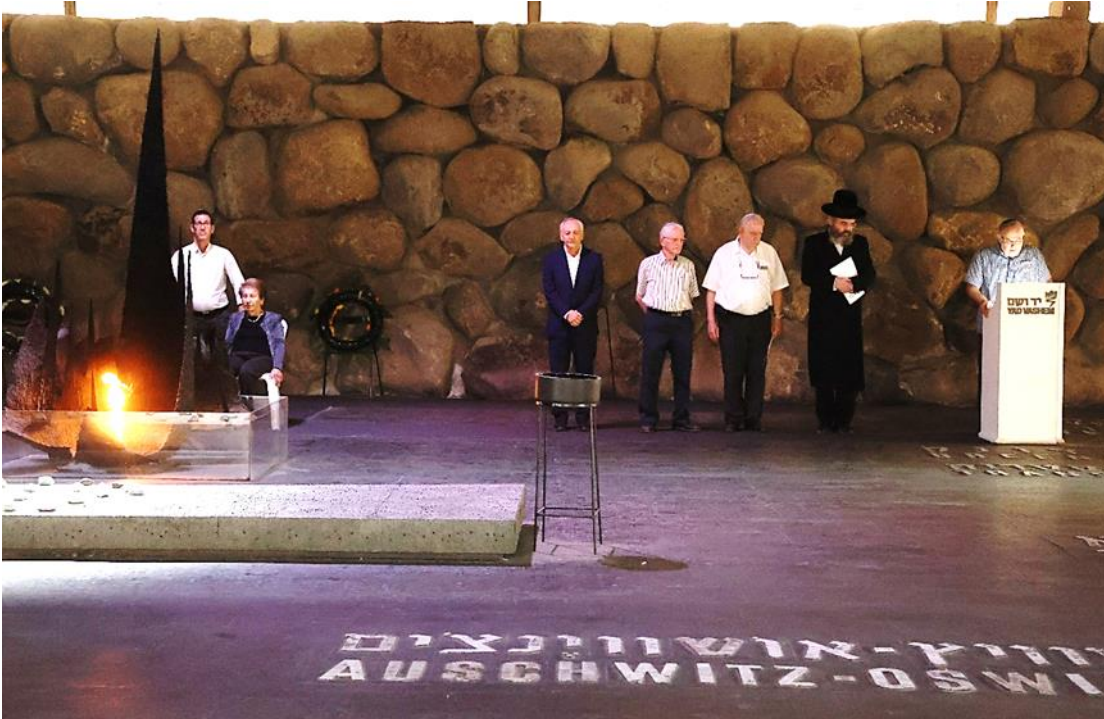
הם היו גיבורים
 אך לנו היו הם עלומים.
 חלקם חלוצים
 חלקם ניצולים
 בשנים של שואה
 חייהם בצל הנורא.

הם שבעו חיי מרורים,
 ממשפחתם נותרו פירורים.
 אך חזון אחד נתן תקווה:
 הבה נעלה לארץ אהובה...
 אך זו הצעירה במדינות
 מוקפת הייתה במדינות עוינות.
 ממלחמת הישרדות -
 אל מלחמת עצמאות ופדות.

נקטפו עלומיהם,
 נגדעו נעוריהם.
 מעטים הספיקו משפחה להקים
 ובאדמתה נטמנו בקברים.

טקס האזכרה השנתית ב"יד ושם"

הטקס נפתח באוהל "יזכור". את אש התמיד הדליקה ניצולת השואה שרה פישמן, ילידת 1927 מנרסניצה. את פרק התהילים קרא מיכאל אינדיק, בן הדור השני. תפילת "קדיש" נאמרה על ידי שלמה אנגלמן, ניצול שואה. תפילת "אל מלא רחמים" נאמרה על ידי הרב מרדכי אנגלמן, בן הדור השלישי.



מימין: המנחה מטעם "יד ושם", אלי מזרחי, הרב מרדכי אנגלמן, מיכאל אינדיק, שלמה אנגלמן, שרה פישמן ובנה, שלמה

שרה פישמן מדליקה את אש התמיד; לצדה – הבן שלמה



שרה פישמן וזאב מילבאוואר



זאב מילבאואר,
י"ר הארגון,
בדברי ברכתו

חברים יקרים,

אני רוצה להגיד תודה לשורדי השואה ולמשפחות של נופלי מלחמת השחרור ילידי זאקרפטורוס. כמדי שנה, אנחנו מתכנסים כאן, ב"יד ושם" על מנת לכבד את זיכרון יקירינו נספי השואה. אנחנו ממשיכים את דרכם של הורינו, שורדי השואה, אשר נשאו ונושאים עמם את זוועות השואה ואת זיכרון בני משפחותיהם, בני הקהילה שנספו.

השאלה "מדוע זה קרה?" מהדהדת בראש כולנו. אין מענה הגיוני לשאלה זו. דבר אינו יכול להסביר את הסיבות לקיומו של הרוע השטני הזה. הדבר היחיד שיש בידינו לעשות הוא לזכור וללמוד שרוע הינו דבר אינסופי - ומה שקרה בעבר יכול לקרות בשנית. המגן היחיד שיש לנו, בני העם היהודי, היא מדינת ישראל וצבאה - צבא ההגנה לישראל.

אנחנו, בני הדור השני, זכינו לחיות כיהודים גאים וזקופים, כשגורלנו תלוי אך ורק בנו. עוצמתנו תלויה בנו. על אף שהחלום הציוני ושיבת ציון פעמו בלבבות היהודים שנים רבות לפני השואה, החלום התממש רק לאחריה. רק מיליוני נספים הספיקו להעיר, במידת מה, את מצפוננו של העולם על מנת להעניק בית לעם היהודי. עם זאת, לא הספיקה החלטתה של האו"ם להכיר במדינת ישראל - המדינה קמה גם בזכות מאבק הירואי של חיילנו מול צבאות ערב. גם כאן המחיר היה כבד. אלפי חיילים וחיילות נפלו בקרבות במלחמה לעצמאותה של המדינה. בין החיילים והחיילות היו גם יוצאי זאקרפטורוס, שרובם רק הגיעו לארץ מזוועות המלחמה.

הארגון שלנו עסק שנים בנושאים הקשורים בשמירת ובהנצחת זיכרון השואה והנצחת יקירנו. השנה, הקדשנו את הפעילות שלנו להנצחת זכרם של אלו, שנפלו במלחמת העצמאות. כשאנו מסתכלים על המחיר הכבד שעם ישראל שילם על מנת לזכות במדינה משלו ולשלוט בגורלו, אנו מבינים כי חובתנו לשמור עליה, לדאוג לביטחונה ולדאוג לכך שנהיה ראויים למחיר הכבד ששולם עליה - בדמם של בני משפחותינו.

גם אנחנו, בני הדור השני, נושאים צלקות וטראומות של השואה. מי שסיכם את השלכותיה של השואה בצורה הכי עמוקה הוא המשורר הלל שמעון שהוא בנו של זכריה שמעון, שורד שואה שאיבד את הוריו וארבעת אחיו. שמו של השיר "סבלי הזיכרון".

תודה רבה לכל הפעילים שסייעו בפעילות השנתית / בארגון טקסי האזכרה בנו שמן וב"יד ושם":
אינדיק מיכאל, ברקוביץ גיטה, דוידוביץ גרישה, דוידוביץ חיים, דרוב רוברט, הרשקוביץ דוד, הופמן יעקב, וובר אריה, ויזל זיסו, מושקוביץ משה, מלץ אפרים, ניימן מנדל, נימברגר אלכס, פיקסלר רותי, קוטונו יוסי, קליין יצחק, קליימן רוזה, רוב יונה, רייזמוביץ מנדי, שיינברגר ישראל ושמעוני אלכס.



ניצול השואה,
אביגדור נוימן,
יליד סיילש,
1931, סיפר
את סיפור חייו



רותי פיקסלר קראה
את שמות
הנפטרים, בני הדור
הראשון, אשר
נפטרו בשנה
שעברה מאז טקס
האזכרה הקודם

שולי נתן – החלק המוסיקלי באירוע

**תודה רבה למשפחות השכולות ולכל הקהל הרב
שהגיע לכבד את זכר הנרצחים בשואה ואת זכר
הנופלים במלחמת השחרור.**



אזכרת נשמות 2022-2023 (על-פי המידע שנמסר לנו) - יהי זכרם ברוך!

מספר	שם משפחה	שם פרטי	עיר מוצא	עיר בארץ	פטירה	הערות
1	אדלשטיין	אולגה	אוז'גורוד	רחובות	אפר-23	
2	אוסטרן (גולדשילד)	אסתר	חוסט	מודיעין עילית	יול-22	אחות שכולה
3	אייזנר (נוימן)	חיה	וולובה	בני ברק	יול-22	בת 101
4	ארז	חוה	מונקץ'	חולון	מרץ-22	
5	ברבן	חיה	בושטינו	רחובות	אפר-23	
6	גוטסמן	איידל	מונקץ'	באר שבע	אפר-23	
7	גולדברגר	אמיל	ברגסס	חיפה	מאי-23	
8	הלבני	דוד	קובילצקה פוליאנה	ירושלים	יוני-22	חתן פרס ישראל בתלמוד
9	הרשקוביץ	חיה	נרסניצה	בני ברק	יול-22	
10	וייג	רחל	חוסט	נתניה	דצמ-22	
11	ויינברג	מלכה	אוז'גורוד	רחובות	דצמ-22	
12	ויינברגר	מרדכי	חוסט	אור יהודה	פבר-23	אח שכול
13	וייס	דבורה	וילחוביץ	נתניה	אוק-22	
14	וינגרטן	אידה	אפשה	בני ברק	ינו-23	
15	טבלוביץ (גדלוביץ)	שרה	בוהוץ	חיפה	ינו-23	
16	יעקובוביץ	גולדה	מונקץ'	פתח תקווה	דצמ-22	
17	ליברמן	חמדה	וליקי ברזני	רמת גן	מאי-22	
18	מטיאש	חיים זלמן	מונקץ'	ניו יורק	דצמ-22	
19	סגל	חדווה	סיילש	גני עומר	ינו-23	
20	סלזק	ולריה	מונקץ'	בת ים	מרץ-23	בת 101
21	פיקסלר	דבורה מירל	סולוטבינו	סולוטבינו	אוק-22	
22	פירסט	ציפורה פייגי	וילחוביץ	נתניה	דצמ-21	
23	פריד	מרגלית	אוז'גורוד	כפר סבא	דצמ-22	
24	קליין	משה דב	אוז'גורוד	רחובות	ינו-23	
25	קליינמן	משה צבי	סבליאבה	רחובות	מאי-22	
26	קסלר	משה	מונקץ'	ראש העין	אוג-22	
27	קראוס	יקותיאל פולי	בושטינו	תל אביב	יול-22	ממייסדי הארגון
28	רובין	עמוס	מונקץ'	גבעת שמואל	יול-22	
29	שמעוני	רוזליה	אוז'גורוד	קריית גת	יוני-22	

2 קישורים לתמונות מהאירועים [יועלו לאתר]: [/photos.app.goo.gl/qDTpRbQjWMX4fwWT6](https://photos.app.goo.gl/qDTpRbQjWMX4fwWT6)

https://wetransfer.com/downloads/286ef0fb9b96ab5fdec09583dee396c420230515061843/1b5a951fad4493b2171e3d55484df46720230515061901/b8f94c?trk=TRN_TDL_01&utm_campaign=TRN_TDL_01&utm_medium=email&utm_source=sendgrid



רותי פיקסלר נשאה את ההרצאה "מהרי הקרפטים לתקומת המדינה – מהישרדות ללוחמים לעצמאות"

המצגת המלווה את ההרצאה מצורפת לעלון זה כקובץ PDF נוסף.

כמו כן מצורף קובץ PDF נוסף של שמות החללים ומידע בסיסי לגביהם.

יהי זכרם ברוך!

להלן הפתיח להרצאה:

כשזאב עדכן אותי בתאריך האזכרה השנתית – 14.5 לא יכולתי שלא להתרגש: היום לפני 75 הוכרזה מדינת ישראל ואך סימלי הוא שאנו מתכנסים כאן, במקום המכובד הזה, כדי להעלות את זכרם של יקירינו.

בדנ"א היהודי מוטבע הצינוי "זכור" ואני רואה בו אמירה אישית וציבורית, המחייבת אותי, כבת הדור השני, ואת הקהילה שלנו כולה: לזכור, להוקיר ולכבד את תרומתם של חללים אלו להקמת המדינה שלנו.

אמר יגאל אלון: "עם שאינו יודע את עברו, ההווה שלו דל ועתידו לוט בערפל".

אמרו חז"ל: "הרוגי מלכות – אין אדם יכול לעמוד במחיצתם בגן עדן".

ואמר חיים גורי: "דע לך שהזמן והאויבים, הרוח והמים לא ימחקו אותך. אתה תימשך, עשוי מאותיות. זה לא מעט. משהו, בכל זאת, יישאר ממך!"

ובנימה אישית...

יצאתי לדרך התיעוד די באקראי – משנתקלתי ברשימה של 87 חללים, שליפט חיים סולֶה ב"אנציקלופדיה של גלויות" – כרך 7. מהר מאוד ידעתי, שאין להסתפק ברשימה שמית ויש להכיר את פניהם ואת סיפור חייהם. מתוך הבדיקה הבנתי, ששלושה מהם היו ילידי סלובקיה, וכך פחת המספר ל-84. אלא שאז ניתקלתי בשם נוסף והבנתי שיש, כנראה, עוד נוספים. ואכן, מתוך בדיקת אתר "יזכור"/"לעד" עלו עוד 31 שמות; 3 שמות התקבלו על ידי קוראי העלון [מתועדים 118 חללים].

כשהתעמקתי בסיפורי הנופלים, כפי שהופיעו באתר "יזכור" של משרד הביטחון, קראתי שחלקם היו נשואים, אפילו הורים לילדים; חלק מהיתומים נולדו לאחר מות אביהם. עלה בי הצורך לאתר את כל היתומים, חלקם נושקים לגיל 90; כולם אותרו... ואז עלה בי הצורך לדעת יותר על ההורים, האחים והאחיות של החללים. לאלה מהם שעלו בשנות ה-30 לא היה תיעוד בדפי העד של "יד ושם"; לאחרים – מצאתי עדויות, השופכות אור על גודלה, עיסוקיה וגורלה של המשפחה. בעקבות התחקירים התגלו גם קשרי משפחה בין חללים.

פרטים מסוימים באתר "יזכור" התגלו כלא מדויקים; נוספו שמות היישובים בהם נולדו ולגבי רבים - שמות האוניות, איתן הגיעו ארצה. שני אתרים באתר "יזכור" עודכנו על ידי בת משפחה: על דודה ועל אביה, שלא היה רשום כנשוי ואב לשתי בנות.

עוד שישה אתרים שונו עקב פנייתי למשרד הביטחון לשינוי הכרתם של החללים כחללי "נצר אחרון" – בבחינת "חסד של אמת", כבוד אחרון לנופלים, ניצולי שואה, שהיו שרידים יחידים ממשפחתם הגרעינית [סך הכל 17 חללי נצר אחרון]. אני מקווה שאתרים נוספים יעודכנו בעקבות התנדבות בעמותת "לתת פנים לנופלים", המעדכנת פרטים חסרים על חללי צה"ל.

למען האמת, לא ידעתי לאיזו דרך אני יוצאת. אך כיום אני יכולה להעיד, שלא רק דפי ההנצחה האלה חשובים, אלא, בעיקר, הדרך... חוויתי רגעי התרגשות רבים ואני מסכמת פרק זמן של מעל שלוש שנים בתחושת שליחות טהורה, בתפילה ובתקווה עמוקה, שקורבנם לא היה לשווא - ושלא יפלו עוד קורבנות על קיומה העצמאי של מדינת ישראל.

נושא ההנצחה הפך להיות אחד הנושאים, שהארגון שלנו לקח על עצמו - ובזה יצא שכרי הצנוע.

למדתי הרבה... בחירה לא קלה את מי להעלות למצגת אבל כל המידע (קרוב ל-600 עמודים) יעלה לאתר שלנו בקרוב.

• בעקבות האזכרה התגלה לי שם נוסף, מיכאל קלאר, יליד סוילש. אעדכן את כל המידע האפשרי.

טקס האזכרה השנתית בניו יורק

את הטקס ארגנה גם הפעם חברתנו, חנה הופמן. מי שסייע לה רבות הוא חברנו, אלכס רוט. האזכרה התקיימה ביום ראשון, ט"ז באייר, 7.5.2023 ב- Platbush Park Jewish Center. את התפילות נשא דוד מנדלר.

את הנאום המרכזי נשא מר פיל פרידמן, נשיא ומנכ"ל של חברת Computer Generated Services. הודלקו שש נרות זיכרון לזכר ששת המיליונים שנרצחו.



מר גלפריץ – נר ראשון



מר מנדל – נר רביעי

מר אלכס רוט – נר שני

מר פיל פרידמן – נר שלישי





משפחתה של חנה הופמן – נר שישי



פרופ' קירשנבאום – נר חמישי

אלכס רוט נושא דברים





מימין: דוד מנדלר, פיל פרידמן, אלכס רוט וחנה הופמן





<https://www.youtube.com/watch?v=h3oPBHDnj5U> את כל הטקס ניתן לראות בקישור הבא:

תודה לד, חנה, על עשייתך המבורכת למען קהילת ניו יורק

קבורת ספרי תורה במונקץ'

בבית הקברות במונקץ', בנוכחות הרבי ממונקץ', נקברו אלפים של חלקי ספר תורה, שחוללו והשתמשו בהם ליצירת קופסאות משרדיים. יהודים מברוקלין לקחו על עצמם לטפל בזה ולהביאם לקבורה.



הרבי ממונקץ' מתגורר בשכונת בורו-פארק, בברוקלין, ניו יורק.



אנטישמיות בזאקרפטיה

כתבה ב-Ynet מה - 23.4.2023, מאת איתמר אייכנר: "אוקראינה: תושב חבל הקרפטים נעצר בחשד שהתנכל ליהודים"
<https://www.ynet.co.il/news/article/bjwwwjmm3>

"שירות הביטחון האוקראיני (SBU) עצר תושב חבל הקרפטים במערב המדינה החשוד בהתנכלות ליהודים. על פי החשד, האיש צייר גרפיטי הקורא להרוג יהודים, הפיל את החנוכייה בעיר אוז'גורוד בשנה שעברה והפיץ עלילות דם נגד יהודים. בחיפוש שביצע ה-SBU בדירתו נמצא ציוד מחשב עם עדויות לפשעים אנטישמיים שביצע."

ל"ג בעומר בזאקרפטיה

